

Sammanställning från gruppernas stresstest vid höstmötet 2024 för Ätrans vattenråd

Beskrivning av scenarierna ligger sist

Scenario 1: Översvämning

2. Vilka kompetenser finns?

Kommuner, Kraftverk, Räddningstjänst

3. Hur och med vem behöver vi samarbeta?

Samhällsplanering, översvämningsskydd. Generellt samhällsfunktioner, länsstyrelser, kommunerna, kraftverksägarna, dricksvattenproducenter

4. Vad behöver vi mer kunskap om?

Kunskaper om effekterna av klimatförändringar samt arbeta med de olika scenarierna.

5. Hur förbereder vi oss?

Långsiktig plan/uppdatera efter..... Fördröjningsmagasin.

Krisberedning/planer för nödsituationer. Utföring av energi till privatpersoner

Prognoser för vattendragen kan påverka potentiellt översvämning/samarbete med Räddningstjänsten

Scenario 2: Torka

1. Hur klarar vi.....(dricksvatten, avlopp, energi, livsmedel, biologisk mångfald)?

Dricksvatten – rena ytvatten, tankbil, inventera - förebyggande om reservvatten

Livsmedel – vatten till djur via tankbil, nyttja dammar

Biologisk mångfald – flytta fisken lokalt och plocka upp och flytta musslor. Syresätta. Tillfälliga fördämningar. Kraftverken stängs och tätas för att inte läcka.

2. Vilka kompetenser finns?

Vattenmyndighet, vattenbolag

3. Hur och med vem behöver vi samarbeta?

Samarbete längs hela sträckan. Fungerar snabbt. Vattenmyndighet, vattenbolag

5. Hur förbereder vi oss?

Använda dricksvatten rätt, råvatten, dammar. Åtgärdsplaner/vad vi gör

Scenario 3. Klimatturism

1. Hur klarar vi.....?

Vi klarar det. Biologisk mångfald får stryk.

2. Vilka kompetenser finns?

Kommuner, vattenbolag. Tveksamt, dålig kompetens

3. Hur och med vem behöver vi samarbeta?

Kultur och fritid, näringslivsråd, MUSA-nätverket, Ätrans vattenråd. Arrangörer, VA-bolag

5. Hur förbereder vi oss?

Planering med berörda parter/bolag

Allemansrätten-information- ansvar

Företasexploatering måste kosta. Ta betalt. Information till bolag och privatpersoner

Användandet, dricksvatten, betalsystem.

Scenario 4. Invasiva arter

2. Vilka kompetenser finns?

Naturvårdsverket, länsstyrelsen, kommunekologer, företag/import ex emballage

3. Hur och med vem behöver vi samarbeta?

Alla berörda. Naturvårdsverket, länsstyrelsen, kommunekologer, företag/import ex emballage

4. Vad behöver vi mer kunskap om?

Hur påverkar det oss? Rätt åtgärd?

5. Hur förbereder vi oss?

Uppdatering, kontroll, media, uppdaterad info länst.

Scenario 5: Ålen**1. Hur klarar vi.....?**

Intresset av att ålen finns kvar!

2. Vilka kompetenser finns?

Erfarenheter från genomförda projekt.

Karlstad universitet har tagit fram åtgärder för ålarna.

Ålförordningen – medlemsländer tar fram åtgärder

3. Hur och med vem behöver vi samarbeta?

Länsstyrelsen Västra Götaland samarbetar med kraftverken med transporter. Karlstad universitet.

Ålförordningen – medlemsländer

4. Vad behöver vi mer kunskap om?

Vart sätter man bäst ut ålarna?

Reglementen kan vara ett hinder där man har krav att sätta ut ål i ej optimala platser

5. Hur förbereder vi oss?

Samverkan.

Kraftverksägarna har krav att samla upp och sätta ut ålyngel

Transportera ålar förbi kraftverken

Scenario 6. Flyktingar**1. Hur klarar vi.....?**

Dricksvatten, energi-OK, livsmedel-problem, kommunalt avlopp-problem med påverkan biologisk mångfald. Om kriget eller krisen kommer. Kommunen bildar krisgrupp.

3. Hur och med vem behöver vi samarbeta?

Kommunen, länsstyrelserna

4. Vad behöver vi mer kunskap om?

Vad kan de som kommer?

5. Hur förbereder vi oss?

Kommunal övning och utveckla "kriget/krisen kommer"

Scenario 7: Långt elavbrott**1. Hur klarar vi.....?**

Pumpning av avloppsvatten till reningsverket fungerar ej, måste kunna släppa ut avloppsvattnet någonstans för att få lite filtrering på förutbestämd plants. Dieserverk får fram dricksvatten, avlopp-kraftig påverkan, livsmedelsproblem.

2. Vilka kompetenser finns?

Nätägare och kraftproducenter.

3. Hur och med vem behöver vi samarbeta?

Nätägare och kraftproducenter. Samordning Ätrans vattenråd.

4. Vad behöver vi mer kunskap om?

Nätkunskap

5. Hur förbereder vi oss?

Hålla 50 Hz av "egenkraft" på kraftverken – ö-drift

.....behöver reservkraft, behövs lokal elkraft med batteri

SVK kan ge pengar och kommuner kan starta ett jobb-utredning med nätägare och energiproducenter.

Utredning med åtgärder.

Scenario 8: Blågrön infrastruktur

3. Hur och med vem behöver vi samarbeta?

Samarbeten: Vattenkraft, biologer, fiskeintressen

4. Vad behöver vi mer kunskap om?

Kunskap: Processer, samhällstjänster, ekologiska tjänster, mänsklig påverkan, inventering, behov av skyddszoner.

Risk med spridning av invasiva arter

5. Hur förbereder vi oss?

Konnektivitet

Vattendrag: Vandringshinder

Viltpassage motorvägar

Korridorer för djurpassager – både i sidled och bredd

Knyta ihop stadsmiljöer med gröna/blå passager

Arbeta med ängsblommor för biologisk mångfald

Skugga via buskar och att ta bort träd som hindrar kanot mm. Bygga strandnära trädfångare (vinkla in träd som ligger i vattnet mot stranden).

Tillåta rensning av träd som hindrar annan verksamhet.

I strandkant – röjning så att träden hålls lagom stora

Minimera signalkräftor

Stenar för att öka syresättningen när det forsar

Beskrivningar av stress-scenarier

Stress-scenario 1. Översvämning

Efter en lång blöt period då alla sjöar och våtmarker är fyllda med vatten kommer ett 100-årsregn. Hus, verksamheter och infrastruktur hotas att svämmas över. Det uppstår stormskador och elabrott.

Stress-scenario 2. Torka

Vädret är minst sagt varierande, det har varit torrt länge grundvattennivåerna är mycket låga och just nu ser det ut som vi går in i ytterligare en lång varm torrperiod. Många vattendrag och lekområden för fisk och med musslor riskerar att torka ut. Livsmedelsproduktionen hotas. Det soliga vädret gör att det finns gott om el i systemet så det lagrade vattnet som finns skulle kunna användas på annat sätt. Vilka möjligheter ser ni, tänk utanför boxen.

Stress-scenario 3. Klimatturism

Klimatturismen ökar stort. Många ser Sverige som det nya turistmålet. Sveriges allemansrätt gör det lätt för olika utländska och inländska turistföretag att nyttja naturen runt Ätran på olika sätt, utan kompensation till markägare eller hänsyn eller ansvar för intrång och slitage på naturen.

Är det någon man kan vända till en fördel och hur väl förberedd är man? Vilka möjligheter ser ni? Vilka utmaningar för det med sig?

Stress-scenario 4. Invasiva arter

I klimatförändringarnas spår så kommer det nya invasiva arter som hotar den ursprungliga faunan. Man vet att vattentemperaturen, ljus eller inte ljus, stilla eller strömmande vatten, vandringshinder och människors redskap som är i kontakt med vattnet har betydelse för hur fort och långt spridningen kommer att ske.

Vad finns att göra? Hur informerar man? Vilka språk?

Stress-scenario 5. Ålen

Ålen är akut hotad 2025 indikationer kommer på att stora mängder ålyngel är på väg in mot svenska vatten. När de kommer upp längs åarna finns det hinder som stoppar uppvandring. Det är också ål på väg ner för att leka i Sargassohavet som riskerar att skadas och dö vid kraftverk. NAP- processen har sin gång, men det är här och nu det sker.

Går det att göra något? Vad kan man göra? Goda exempel? Nya lösningar? Finns viljan? Regelverk: hinder eller möjligheter? Samverkanspartners?

Stress-scenario 6. Flyktingar

Det har skett en stor kärnkraftsolycka i ett befolkningstätt område i norra Europa. Ett antal miljoner människor berörs. Sverige ska ta emot ett stort antal människor. Varje kommun längs Ätran ska ta emot ca 3000 personer var inom någon vecka. Vilka utmaningar utöver bostäder ställer det på sanitet, dricksvatten mm. Dessutom meddelar EU att stor del av livsmedelsproduktionen i EU är påverkade och förbjuder exploatering av jordbruksmark till annat än livsmedelsförsörjning även pågående projekt stoppas och att det kan finnas behov av att importera svenskt dricksvatten.

Stress-scenario 7. Långt elabrott

Idag har vi ett mycket sårbart samhälle, då många viktiga funktioner är beroende av el och är styrt digitalt. Idag är beredskapen för större och längre elavbrott undermålig. Vad händer om vi inte kan drifta våra reningsverk, vattenreningsverk, hantera bank, köpa läkemedel och livsmedel, någonstans att tvätta sig och laga mat? Kan vattenkraften längs Ätran bidra till att hålla i gång viktiga samhällsfunktioner med så kallad Ö-drift och samtidigt lösa konnektiviteten för fiskar?

Stress-scenario 8. Blågrön infrastruktur

Brukandet av jord, skog och den biologiska mångfalden är viktig men det hänger också ihop med hur samhället utvecklar sig vi tala ofta om vattnets konnektivitet men sällan om miljön runt vattendragen. Hur säkerställer vi att det finns en konnektivitet för arter längs med vattendragen både i och utanför tätort. Vad kan hindra och vad kan främja konnektiviteten?